

AZ Keiberg Vossem - Tervuren

Programma van Maatregelen

Auteur:

R.R. Datema (veldwerkleider)

Autorisatie:

P. Hazen (OE/ERK/Archeoloog/2015/00072)

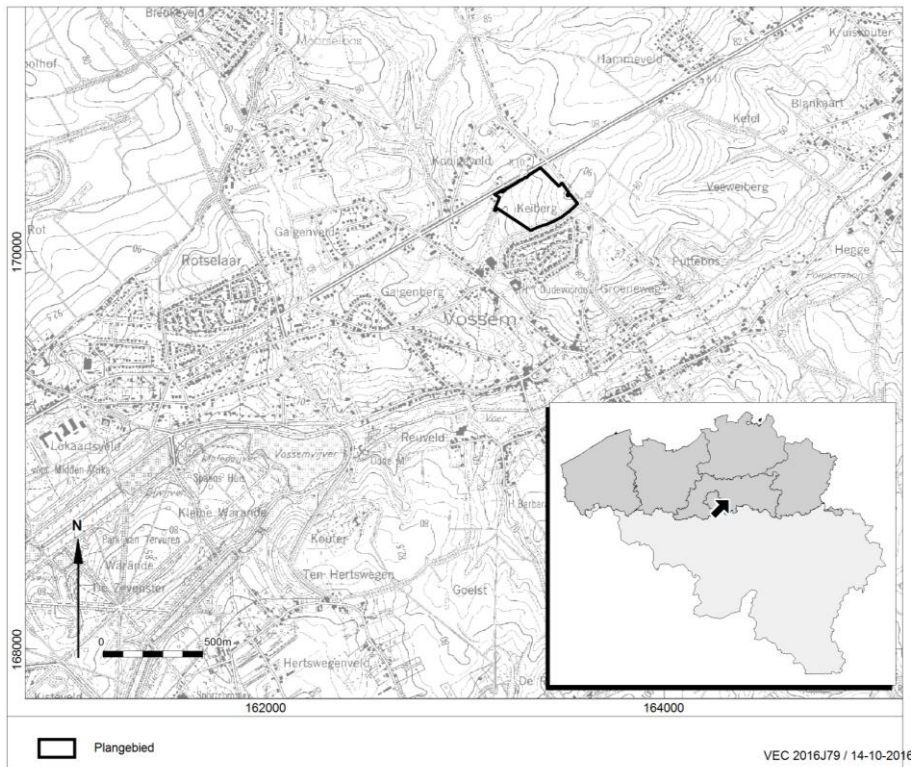
1 Inleiding

Het Vlaams Erfgoed Centrum heeft in november 2016 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie AZ Keiberg in de gemeente Tervuren, deelgemeente Vossem (afb. 1 en 2).

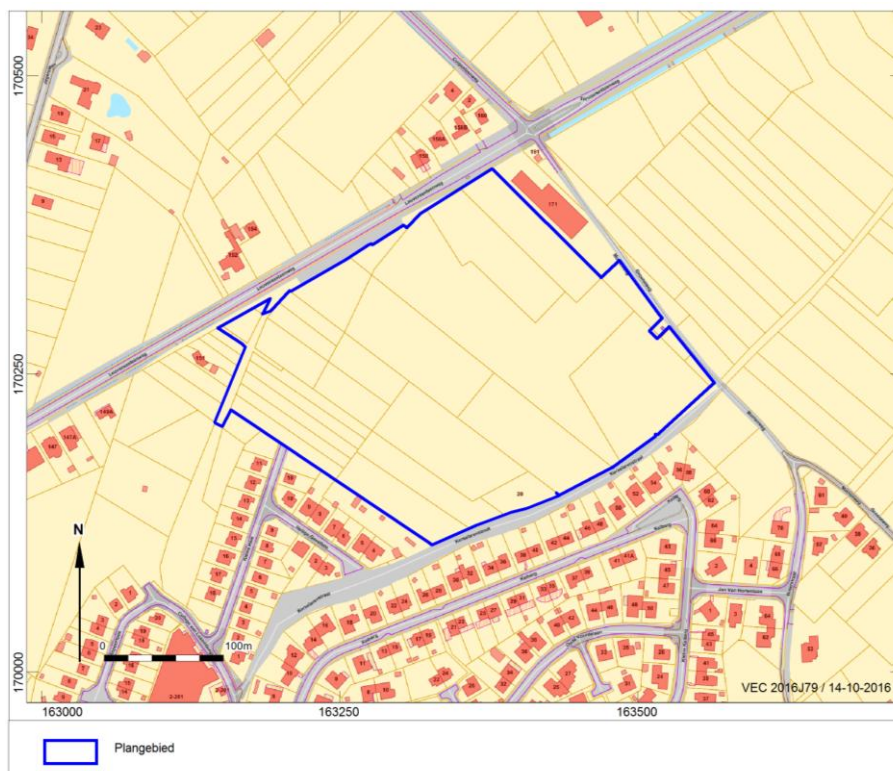
De archeologienota bestaat uit een bureaustudie en een landschappelijk booronderzoek.

Binnen het onderzoeksgebied worden wegenis- en verkavelingswerken uitgevoerd en riolering aangelegd.

Ook is voorzien in de aanleg van een waterbekken. De bouwkvavels worden naderhand opgehoogd met overtollige gronden. Het plangebied heeft een oppervlakte van 74.750 m².

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Afb. 2. Plantekening onderzoeksgebied met perceelgrenzen

Uit de geraadpleegde aardwetenschappelijke bronnen blijkt dat het plangebied gelegen is in een lössgebied (silt). Gezien deze afdekking van het Tertiair worden de Tertiaire afzettingen zelf als archeologisch niet relevant beschouwd. Door de droge en hoge ligging was het hogere deel van het plangebied gunstig voor bewoning, maar mogelijk te droog en erosiegevoelig voor landbouwactiviteiten.

De ligging op een helling, de westhelling van de Kruysberg, heeft ertoe geleid dat bodemmateriaal in de loop der tijd onder invloed van regen en wind van bovenaf de helling omlaag spoelde. Daarmee zullen ook eventueel aanwezige archeologische sporen vanaf Laat-Paleolithicum tot Mesolithicum, die aan of direct onder het oppervlak zouden moeten liggen, hellingafwaarts zijn verplaatst. Als gevolg daarvan is de archeologische verwachting voor de oosthelft van het plangebied zeer laag. Voor het iets nattere westelijke deel gold een middelhoge verwachting voor de periode Laat-Paleolithicum tot Mesolithicum en de periode Neolithicum tot de Middeleeuwen, omdat hier namelijk materiaal van hoger op de helling was geaccumuleerd.

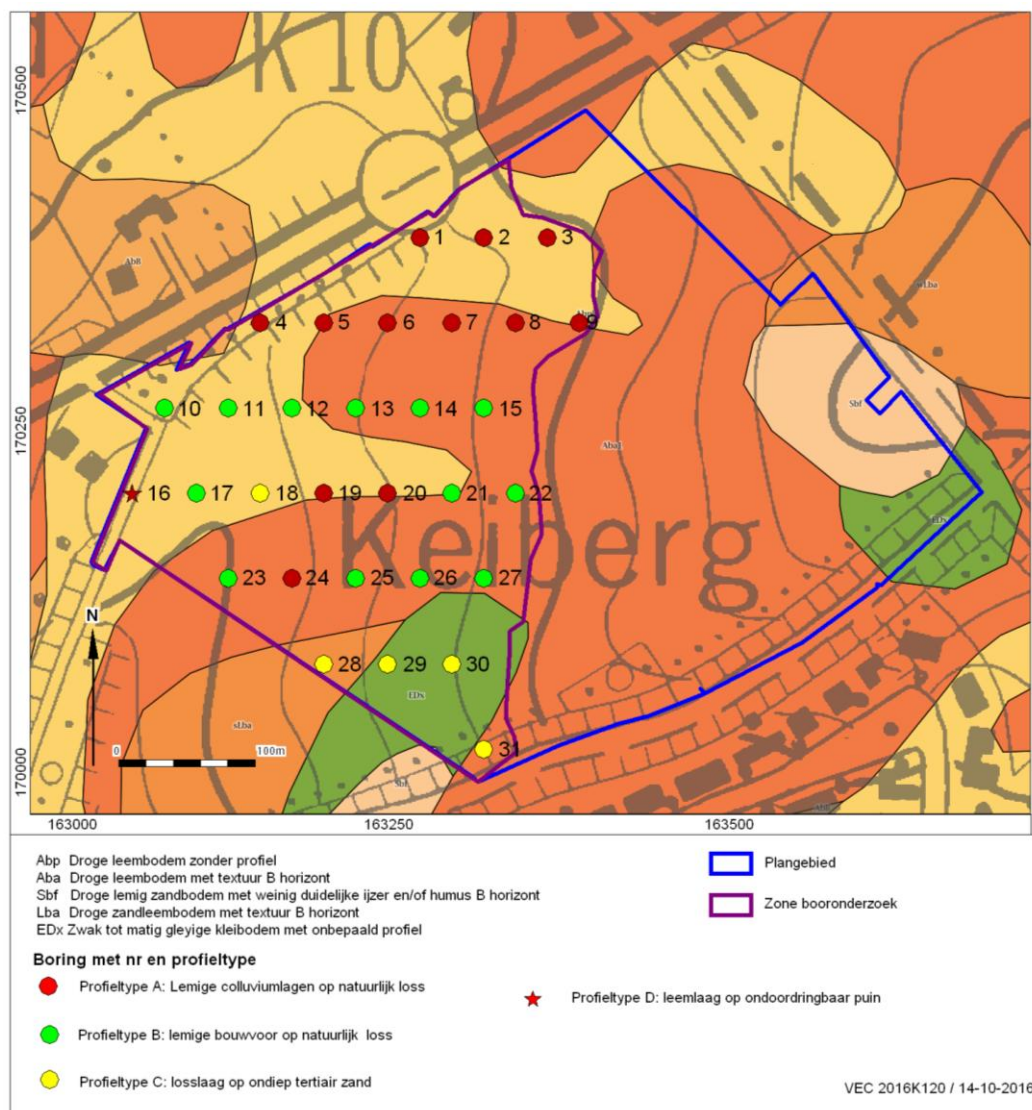
Het oudste landgebruik was vermoedelijk (open) bos. Projectie van het plangebied op de Ferrariskaart (1771-1778) laat zien dat het hogere oostelijke deel van het plangebied eind 18e eeuw nog in gebruik was als bos. Het lagere westelijke deel bestond uit weiden en akkers. Pas na 1778 werd het laatste bos gerooid en het plangebied geheel geschikt gemaakt voor weide- en landbouwgrond. Het rooien van bos veroorzaakte verdere wind- en watererosie.

Op genoemde Ferrariskaart loopt langs de zuid- en oostzijde van het plangebied een weg. Zeker tot eind 19^e eeuw is het plangebied altijd onbebouwd geweest, zoals historisch kaartmateriaal doet vermoeden..

Daarmee is de verwachting op sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd laag, omdat er geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van stenen huizen of hoeven.

Niet duidelijk was hoe dik het afdekkend pakket was en tot hoe diep de agrarische groundbewerking (ploegen, worteldiepte gewassen) reikte.

Om meer inzicht te krijgen in de dikte van het afdekkend pakket, de diepte van de agrarische bodembewerking en de trefkans op archeologische indicatoren, is in het westelijke deel van het plangebied een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd (afb. 3).

Afb. 3. Bodemkaart met boorpunten (VEC 2016K120)

Het booronderzoek omvatte 31 boringen met een Edelman 7-cm boor, in een 30 x 30 m grid. De gemiddelde boordiepte bedroeg 120 cm –mv, de diepste boring is tot 225 m –mv doorgezet. Het plangebied bestaat uit lösspakketten met aan de top jong, lemig colluvium, terwijl lokaal sprake is van opduikend Tertiair zand. Het colluviumpakket heeft een dikte van 30-60 cm en dateert mogelijk uit de 18^e eeuw. Deze veronderstelling wordt gebaseerd op de eerste historische akker- en weideactiviteiten binnen het plangebied en de recente puinspikkels in het pakket. Daarnaast is een veel ouder, 120 cm dik, kalkloos lemig colluviumpakket aangeboord, waarin geen puinspikkels zijn aangetroffen maar wel een verspoeld fragment natuurlijke vuursteen. Op basis van de dikte van het colluviumpakket in dit lagere deel van het plangebied moet er veel erosie zijn geweest vanaf hogerop de helling, hetgeen de lage verwachting aldaar bevestigt.

2 Gemotiveerd advies

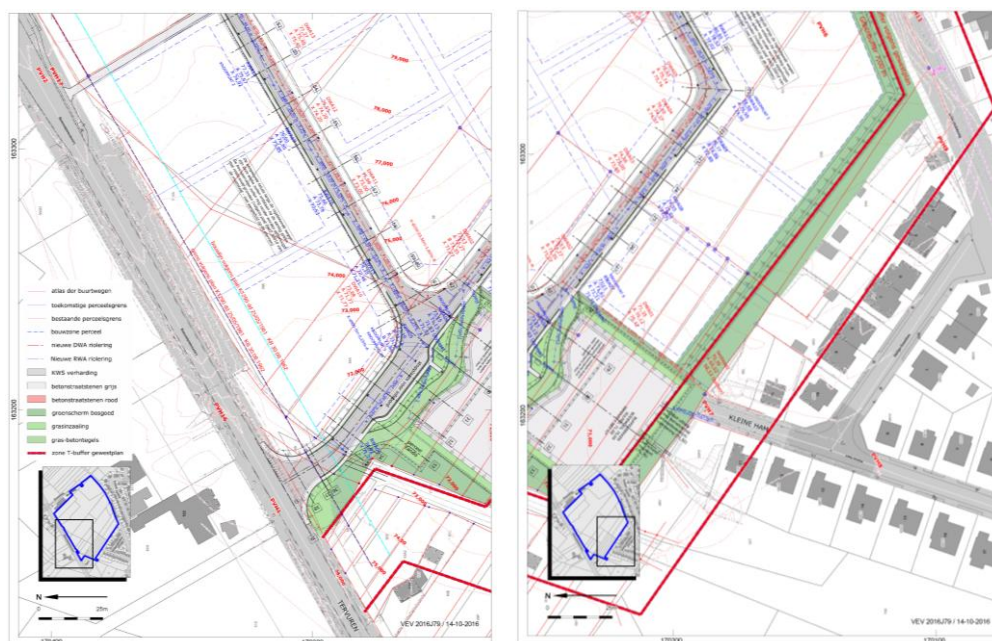
Het plangebied bestaat geheel uit een aaneensluitend groot bouwlandperceel met bosstroken langs de noordwestelijke randen (afb. 2). Verder is het terrein geheel onbebouwd.

Het gebied wordt begrensd door de Leuvensesteenweg in het noorden, de Groeneweg in het oosten, de Kerselarenstraat in het zuiden en bebouwing langs de Heilige Geestbos en Kleine Ham in het westen.

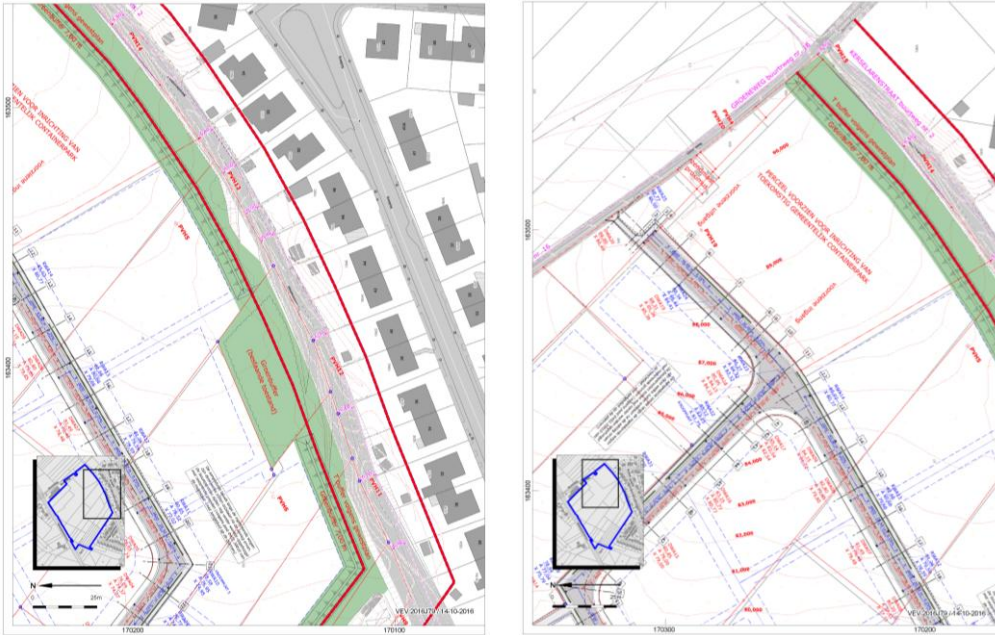
In het kader van het onderzoek zijn gegevens met betrekking tot de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen opgevraagd bij het KLIP. Uit de hierop ontvangen gegevens blijkt dat binnen het plangebied geen leidingen voorkomen.

Voor het onderzoeksgebied zijn wegenis- en verkavelingswerken gepland (afb. 4). Vanaf de Leuvensesteenweg aan de noordwestzijde van het gebied wordt een ongeveer 10 m brede weg met bypass aangelegd. Nabij de inrit is voorzien in een stopplaats voor informatiebord. In de wegcunetten wordt een droogwaterafvoer (DWA) en een regenwaterafvoer (RWA) met bijbehorende inspectieputten ingegraven. Volgens de aangeleverde plantekening bedraagt de verstoringsdiepte maximaal 300 cm. Het terrein tussen de wegen wordt verkaveld ten behoeve van de bouw van bedrijfspanden die ook op het leidingennet moeten worden aangesloten.

Aan de zuidoostzijde is een perceel voorzien voor de inrichting van een toekomstig gemeentelijk containerpark. Aan de noordwestzijde, grenzend aan de stopplaats, is voorzien in de aanleg van een waterbekken voor de opvang van overtollig hemelwater, dat tevens kan fungeren als blusvijver. De bouwkvavels worden naderhand opgehoogd door overtollige gronden over de percelen te verspreiden. De dikte van de ophoging is variabel. Ongeveer 20 cm in het binnengebied, 50 cm langs de westzijde van het plangebied en 25-100 cm langs de noordzijde. Volgens schriftelijke mededeling van de opdrachtgever vindt aan oost- en zuidzijde geen ophoging plaats.

Afb. 4. Uitsneden van het plangebied met geplande werken

De maximale verstoringdiepte voor de aan te leggen riolering bedraagt 300 cm –mv. Het booronderzoek heeft uitgewezen dat ook in de westhelft van het plangebied de oorspronkelijke bodem grotendeels tot in de C-horizont is afgespoeld of verploegd. Relevante afzettingen met zogenaamde “vuile” lagen zijn niet aangetoond in de bodemprofielen, evenmin hebben deze relevante archeologische indicatoren opgeleverd.

Daarmee is de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden uit alle perioden laag en de kans op verstoringen van archeologische sporen door toekomstige planontwikkeling klein. Het gehele plangebied is volgend uit de bevestiging van de lage en afgeschaalde archeologische verwachtingswaarde voldoende onderzocht en hoeft geen verder vervolgonderzoek.

Op basis van het ontbreken van relevante archeologische vondstlagen en relevante indicatoren, een slechte intactheid van de bodem door ploegactiviteiten en erosie, is ook voor het westelijk deel van het plangebied de verwachtingswaarde voor alle archeologische perioden afgewaardeerd naar laag.

Vlaams Erfgoed Centrum adviseert dan ook om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.